

Eesti Autismiühingu arengukava aastateks 2017-2027

Lähtepositsioon

Eesti Autismiühing (edaspidi EAÜ) on 1991.a. Tartus registreeritud mittetulunduslik ühing, mis ühendab autismispektri häirega inimesi, nende pereliikmeid ning erialaspetsialiste (arstid, psühholoogid, logopeedid, eripedagoogid, sotsiaaltöötajad) ning autismispektri temaatikast huvitatud inimesi üle Eesti. Ühtlasi ühendab EAÜ regionaalseid autismiühinguid. EAÜ liikmeteks võivad olla füüsilised ja juriidilised isikud. EAÜ-l võivad olla toetajaliikmed.

Taust

Autismispektri häired (edaspidi ASH) on arenguhäired, mis avalduvad suhtlemise, käitumise ja kõne eripäradena. ASH ilmneb enamasti väikelapseas ja mõjutab inimese toimetulekut kogu elukaarel. ASH ühest tekkepõhjusest ei ole kindlaks tehtud, uuringud on välja toonud ASH võimalike põhjustena geneetilised tegurid, ajuehituse toimimise ja talitluslikud eripärad, keskkonnamõjurid. Teaduslikud tõendid kinnitavad, et autismi põhjustab bioloogiline, orgaaniline mehhanism ning et vanemate hoiakud ja teod ei põhjusta ASH teket.

Erinevate uuringute andmetel on [ASH esinemissagedus](#) 1 laps 150-st.¹ Viimaste aastate uuringud on näidanud ASH esinemissageduse pidevat kasvu. Eesti kohta leiab andmed [Tervise Arengu Instituudi](#) veebilehelt statistikast, mille järgi on aastatel 2011-2015 autismispektrihäirete uute juhtude arv ambulatoorselt psühhiaatri poolt konsulteeritud isikute seas kasvanud 31,7% .

ASH-ga inimesed erinevad üksteisest ASH-le omaste eripärade raskuse, vaimsete võimete ja kaasnevate tervisehäirete poolest. Mõned neist saavad tänu headele vaimsetele võimetele ja vähestele ASH-le omastele käitumisjoontele täiskasvanuna iseseisvalt hakkama, paljud vajavad pidevat abi ja toetust igapäevaelus toimetulekul.

ASH-d **diagnoositakse** meeskonna poolt, mille koosseisu kuuluvad psühhiaater, psühholoog, logopeed, eripedagoog, vajadusel lisanduvad ka teised spetsialistid. Eestis toimub diagnostika Euroopas kehtivatele standarditele vastavaid meetodikaid kasutades.

ASH-ga laste võimalusi **hariduse** omandamiseks reguleerivad [Koolieelse lasteasutuse seadus](#), [Põhikooli ja Gümnaasiumiseadus](#), [Kutseõppeasutuse seadus](#), [Ülikooliseadus](#), [Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse kontseptsioon](#).

---

¹ Catherine Barthélémy, Joaquin Fuentes, Patricia Howlin, Rutger van der Gaag „AUTISMISPEKTRI HÄIRETEGA INIMESED. Äratundmine, arusaamine, sekkumine“ Autism-Europe ametlik dokument autismi kohta

Võimalik on kasutada erinevaid **tugisüsteeme**, kuid nende kasutamine võib olla paiguti erinev sõltuvalt majanduslikust võimalustest kui ka inimressursist, samuti personali koolitusvõimalustest.

ASH-ga inimesi abistatakse **rehabilitatsiooni** raames osutatavate teenustega, mida osutatakse vastavalt [Sotsiaalhoolekande seadusele](#) sarnaselt kõigi teiste erivajadusega inimestega.

ASH-ga inimestel on sarnaselt kõigi teiste inimestega õigus võimetekohasele **tööle** ja seda reguleerib [Tööturuteenuste ja –toetuste seadus](#).

Trendid, mis mõjutavad Eesti Autismiühingut tulevikus

- ASH-ga inimeste ja nende perede olukord on muutunud ning nende vajadus ühingu toe järele teiseneb.
- Eesti Autismiühingu roll infovahendajana on teisenenud – info edastamise kiirus ja sihtgrupile olulise, tõendus põhise ning usaldusväärse info eristamine muutub olulisemaks.
- Pidevad muutused haridus- ja sotsiaalsüsteemis mõjutavad inimeste toimetulekut.

Eesti Autismiühingu eesmärgid²

- ASH-ga inimeste, nende vanemate ja erialaspetsialistide ühendamine toetamaks ASH-ga inimeste multidistsiplinaarset käsitlust Eestis.
- ASH-ga inimestega perede olukorra teadvustamine Eestis
- Lahenduste leidmine ASH-ga inimeste erialakoolituse ja tööhõive parandamiseks
- Ühiskonna mõistva suhtumise ja arusaamise kujundamine ASH-ga inimestesse ja nende perekondadesse
- ASH-ga inimeste toimetulekut mõjutava seadusloome kujundamine

Põhisuunad

- Vanemate regulaarne teavitamine ASH küsimustes
- Info levitamine ja erialaspetsialistide koolitamine ASH valdkonnas
- Rehabilitatsiooni võimaluste leidmise toetamine ASH-ga lastega peredele
- Info levitamine ja teadvustamine ühiskonnas
- Võimaluste loomine ühingu liikmetele sotsiaalseks lõimumiseks
- Vajadusel ja võimalusel sotsiaalabi korraldamine peredele
- ASH-alase erialase kirjanduse tõlkimise ja väljaandmise toetamine
- Võrgustiku loomine ja koostöö ASH-ga inimeste ja nende perede huvides

Eesti Autismiühingu visioon ja missioon

Visioon *ehk milline on meie organisatsioon tulevikus?*

---

² Eesti Autismiühingu põhikiri. Kinnitatud 15.05.2007

Meie ühing on sõltumatu ja professionaalne ASH valdkonna arvamuse kujundaja. Oleme paindlikud ja tulevikuvajadusi arvestavad, teeme koostööd seotud valdkondadega.

Missioon *ehk milleks ja kellele meid vaja on ning mis on meie tegevuse tulemus?*

ASH-ga inimeste ja nende perede elukvaliteedi, eneseteostuse ja ühiskondliku kaasatuse tõstmine huvigruppide koostöös.

Arengukava 2017 – 2027

1. Koostöö kohalike omavalitsustega

- Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud ÜRO standardreeglite ellurakendamise tegevuskava täitmisele kaasa aitamine.
- Haridus- ja tööhõivepoliitika kujundamine ja ettepanekute väljatöötamine ASH-ga isikute õpi- ja töövõimaluste parendamiseks.
- ASH-ga inimeste ja nende perede toimetuleku- ja rehabilitatsiooni võimaluste parendamisele kaasaaitamine.

2. Haridus- ja koolitusala koostöö

- ASH kaasaegse diagnostika ja rehabilitatsiooni võimaluste tutvustamine sihtgruppidele.
- Erinevate kaasaegsete õpetamismetoodikate järjepidev tutvustamine kaasava hariduse kontekstis.
- Täiendkoolituste pakkumine ASH-ga tegelevatele spetsialistidele.

3. Koostöö katusorganisatsioonidega: nende töös osalemine ja vastastikune infovahetus

- Eesti Puuetega Inimeste Koda
- Autism Europe

4. Koostöö huvigruppidega teabe vahetamiseks ja ühistegevuste arendamiseks

- ASH-temaatiliste teabepäevade ja koolituste korraldamine
- Koostöö liikmesorganisatsioonidega
- Koostöö põhjamaade autismiorganisatsioonidega (Soome, Rootsi, Norra, Island, Taani, Läti, Leedu)

5. ASH-ga inimeste ja nende perede toetamine

- ASH-temaatiliste koolituste korraldamine
- Nõustamine
- Teraapiliste ja huvitegevuste korraldamine
- Vaba aja ürituste korraldamine
- Heategevuse ja vabatahtliku töö kaasamine

6. ASH tutvustamine ja kajastamine sotsiaal- ja avalikus meedias

- Avaliku arvamuse positiivses suunas kujundamine

- Veebilehe täiendamine kaasajastatud materjalidega

7. ASH temaatilise kirjanduse tõlkimine ja kirjastamine